

Brusel 18. ledna 2018
(OR. en)

**Interinstitucionální spis:
2018/0008 (NLE)**

**5464/18
ADD 1**

**EDUC 14
JEUN 4
SOC 22
EMPL 18**

NÁVRH

Odesílatel:	Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel, za generálního tajemníka Evropské komise
Datum přijetí:	17. ledna 2018
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2018) 24 final ANNEX
Předmět:	PŘÍLOHA návrhu doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2018) 24 final ANNEX.

Příloha: COM(2018) 24 final ANNEX

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 17.1.2018
COM(2018) 24 final

ANNEX

PŘÍLOHA

**návrhu doporučení Rady
o klíčových kompetencích pro celoživotní učení**

{SWD(2018) 14 final}

PŘÍLOHA
KLÍČOVÉ KOMPETENCE PRO CELOŽIVOTNÍ UČENÍ
EVROPSKÝ REFERENČNÍ RÁMEC

Souvislosti a cíle

Každý má právo na kvalitní a inkluzivní všeobecné a odborné vzdělávání a celoživotní učení, aby si udržel a nabyl dovednosti, které mu umožní účastnit se plně na životě společnosti a úspěšně zvládat změny na trhu práce.

Každý má právo na včasnou a individuálně uzpůsobenou pomoc pro zlepšení vyhlídek na zaměstnání nebo na výkon samostatné výdělečné činnosti. Zahrnuto je právo na pomoc pro účely hledání pracovního místa a pro účely odborné přípravy a rekvalifikace.

Tyto zásady jsou definovány v evropském „pilíři sociálních práv“.

V rychle se měnícím a úzce propojeném světě bude každý člověk potřebovat širokou škálu dovedností a kompetencí a bude je muset rozvíjet nepřetržitě po celý život. Klíčové kompetence definované v tomto referenčním rámci mají za cíl položit základy pro dosažení spravedlivější a demokratičtější společnosti. Reagují na potřebu inkluzivního a udržitelného růstu, sociální soudržnosti a dalšího rozvoje demokratické kultury.

Hlavní cíle referenčního rámce jsou:

- a) určit a definovat klíčové kompetence nezbytné pro zaměstnatelnost, osobní naplnění, aktivní občanství a sociální soudržnost;
- b) poskytnout politickým činitelům, poskytovatelům vzdělávání a odborné přípravy, pedagogickým pracovníkům, zaměstnavatelům a samotným studujícím evropský referenční nástroj;
- c) podporovat úsilí na evropské, vnitrostátní, regionální a místní úrovni o podporu rozvoje kompetencí v perspektivě celoživotního učení.

Klíčové kompetence

Pro účely tohoto doporučení jsou kompetence definovány jako kombinace znalostí, dovedností a postojů, přičemž:

- a) znalosti se skládají ze skutečností a čísel, představ, myšlenek a teorií, které jsou již stanoveny a podporují porozumění určité oblasti nebo předmětu;
- b) dovednosti jsou definovány jako schopnost a kapacita provádět postupy a využívat stávajících znalostí k dosažení výsledků;
- c) postoje popisují předpoklady a způsoby uvažování týkající se jednání nebo reakcí na myšlenky, osoby či situace.

Klíčové kompetence jsou takové, jež všichni potřebují ke svému osobnímu naplnění a rozvoji, zaměstnatelnosti, sociální soudržnosti a aktivnímu občanství. Jsou rozvíjeny v rámci celoživotního učení, od raného dětství po celý život v dospělém věku, a to prostřednictvím formálního, neformálního a informálního učení.

Všechny klíčové kompetence jsou pokládány za stejně důležité; každá z nich přispívá k úspěšnému životu ve společnosti. Kompetence lze uplatnit v mnoha různých situacích a v různých kombinacích. Kompetence se překrývají a jsou vzájemně propojeny; základní aspekty jedné oblasti budou podporovat kompetence v jiné oblasti. Dovednosti jako kritické myšlení, řešení problémů, týmová práce, komunikační a vyjednávací dovednosti, analytické

dovednosti, tvořivost a interkulturní dovednosti jsou součástí řady různých klíčových kompetencí.

- Referenční rámec zahrnuje osm klíčových kompetencí:
- kompetence v oblasti gramotnosti,
- jazyková kompetence,
- matematická kompetence a kompetence v oblasti vědy, technologií a inženýrství
- digitální kompetence,
- personální a sociální kompetence a kompetence k učení,
- občanská kompetence,
- kompetence k podnikavosti,
- kompetence v oblasti kulturního povědomí a vyjadřování.

1. Kompetence v oblasti gramotnosti

Gramotnost je schopnost identifikovat, chápat, vyjadřovat, vytvářet a tlumočit představy, pocity, skutečnosti a názory v ústní i písemné podobě, pomocí vizuálních, zvukových a digitálních materiálů napříč obory a kontexty. Zahrnuje schopnost vhodným a tvůrčím způsobem efektivně komunikovat a spojovat se s ostatními.

Rozvoj gramotnosti je základem pro další výuku a další jazykové interakce. V závislosti na kontextu se kompetence v oblasti gramotnosti mohou rozvíjet v mateřském jazyce, v jazyce vzdělávání a/nebo úředním jazyce dané země či oblasti.

Nejdůležitější znalosti, dovednosti a postoje související s touto kompetencí

Gramotnost zahrnuje schopnost číst a psát a dobré porozumění psaným informacím. Gramotnost vyžaduje, aby jedinec znal základní slovní zásobu, funkční gramatiku a jazykové funkce. Zahrnuje též znalost hlavních typů verbálních interakcí, různých druhů literárních a neliterárních textů a hlavních rysů různých stylů a jazykových registrů.

Pokud jde o dovednosti, měli by jedinci umět komunikovat v ústní a psané formě v různých situacích a sledovat a přizpůsobovat své vlastní vyjadřování požadavkům situace. Součástí této kompetence je rovněž schopnost rozlišovat a používat různé druhy zdrojů, vyhledávat, shromažďovat a zpracovávat informace, používat pomůcky, formulovat a přesvědčivým způsobem odpovídajícím dané situaci vyjadřovat ústně a písemně své vlastní argumenty.

Kladný postoj ke gramotnosti vyžaduje schopnost vést kritický a konstruktivní dialog, smysl pro estetické kvality a zájem komunikovat s ostatními. To zahrnuje uvědomění si vlivu jazyka na ostatní a nutnosti rozumět jazyku a používat jej pozitivním a společensky uvážlivým způsobem.

2. Jazyková kompetence

Tato kompetence definuje schopnost vhodně a efektivně využívat ke komunikaci různé jazyky. Obecně vyžaduje stejné základní dovednosti jako gramotnost: je založena na schopnosti chápat, vyjadřovat a vykládat pojmy, myšlenky, pocity, skutečnosti a názory v ústní i písemné podobě (poslouchat, mluvit, číst a psát) v příslušných společenských a kulturních situacích podle přání či potřeb daného jedince. Případně může zahrnovat také zachování a další rozvoj kompetencí v mateřském jazyce.

Nejdůležitější znalosti, dovednosti a postoje související s touto kompetencí

Pro tuto kompetenci je nezbytná znalost slovní zásoby a funkční gramatiky různých jazyků a povědomí o hlavních typech verbální interakce a jazykových registrů. Důležitá je znalost společenských zvyklostí, kulturních aspektů a jazykové rozmanitosti.

Základními dovednostmi pro tuto kompetenci jsou schopnost porozumět mluveným sdělením, zahajovat, vést a ukončovat rozhovory a číst, chápat a tvořit texty s různými úrovněmi zdatnosti v různých jazycích podle individuálních potřeb. Jedinci by měli být schopni vhodně používat nástroje a učit se jazyky formálně, neformálně a informálně v průběhu celého života.

Kladný postoj zahrnuje smysl pro kulturní rozmanitost a zájem o různé jazyky a interkulturní komunikaci a zvědavost. Zahrnuje také respekt k individuálnímu jazykovému profilu každého člověka, včetně respektu k mateřskému jazyku příslušníků menšin a/nebo osob s přistěhovaleckým původem.

3. Matematická kompetence a kompetence v oblasti vědy, technologií a inženýrství

A. Matematická kompetence je schopnost rozvíjet a používat matematické myšlení k řešení různých problémů v každodenních situacích. Východiskem je spolehlivé zvládnutí základních početních úkonů a důraz je kladen na proces a činnost, jakož i na znalosti. Matematická kompetence zahrnuje na různých úrovních schopnost a ochotu používat matematické způsoby myšlení (logické a prostorové myšlení) a vyjadřování (vzorce, modely, obrazce, grafy a diagramy).

B. Kompetenci v oblasti vědy se rozumí schopnost a ochota používat soubor znalostí a metod používaných k objasnění přírodních zákonů ke kladení otázek a k formulaci závěrů založených na důkazech. Kompetence v oblasti technologií a inženýrství představují uplatňování těchto znalostí a metod v reakci na přání a potřeby lidí. Kompetence v oblasti vědy, technologií a inženýrství vyžadují pochopení změn způsobených lidskou činností a občanskou odpovědnost každého jedince.

Nejdůležitější znalosti, dovednosti a postoje související s touto kompetencí

A. Znalostmi nezbytnými pro matematiku jsou velmi dobrá znalost čísel, měr a struktur, základních operací a základních matematických vyjádření a pochopení matematických termínů a definic a povědomí o otázkách, na něž může dát matematika odpověď.

K dovednostem jedince patří používání základních matematických principů a postupů v každodenních situacích doma a v práci (například finanční dovednosti) a schopnost sledovat a hodnotit sled argumentů. Měl by být schopen matematicky uvažovat, rozumět matematickým důkazům, komunikovat v jazyce matematiky a používat příslušné pomůcky včetně statistických údajů a grafů.

Kladný postoj je v matematice založen na respektování pravdy a na ochotě hledat odůvodnění a hodnotit jejich platnost.

B. Nejdůležitějšími znalostmi pro vědu, technologie a inženýrství jsou hlavní principy přírody, základní vědecké pojmy, teorie, zásady a metody, technologie a technologické výrobky a procesy, a rovněž porozumění dopadu vědy, technologií, inženýrství a lidských činností obecně na přírodu. Následně by tyto kompetence měly umožnit jedincům lépe chápat pokrok, omezení a rizika vědeckých teorií, aplikací a technologií ve společnosti obecně (v souvislosti s rozhodováním, hodnotami, morálními otázkami, kulturou atd.).

Mezi dovednosti patří porozumění vědě jako procesu zkoumání přírody prostřednictvím řízených experimentů, schopnost používat a ovládat technologické nástroje a stroje a vědecké údaje k dosažení určitého cíle nebo rozhodnutí či závěru na základě důkazu a ochota změnit vlastní přesvědčení, která jsou v rozporu s novými experimentálními zjištěními. Jedinci by

měli rovněž být schopni rozpoznat základní rysy vědeckého bádání a formulovat závěry a důvody, jež je k těmto závěrům vedly.

V případě postoje je nezbytný smysl pro kritický úsudek a zvědavost, zájem o etické otázky a podpora bezpečnosti i udržitelnosti z hlediska životního prostředí, zejména v případě vědeckého a technologického pokroku ve vztahu ke své vlastní osobě, rodině, komunitě a celosvětovým problémům.

4. Digitální kompetence

Digitální kompetenci se rozumí jisté, kritické a odpovědné používání digitálních technologií a interakce s nimi při výuce, práci a účasti na dění ve společnosti. Zahrnuje gramotnost v oblasti informací a dat, komunikaci a spolupráci, tvorbu digitálního obsahu (včetně programování), bezpečnost (včetně schopnosti využít digitálních technologií pro zlepšení životních podmínek a kompetencí souvisejících s kybernetickou bezpečností) a řešení problémů.

Nejdůležitější znalosti, dovednosti a postoje související s touto kompetencí

Jedinci by měli chápat, jak mohou digitální technologie podporovat komunikaci, tvořivost a inovace, a měli by si uvědomovat jejich příležitosti, omezení, dopady a rizika. Měli by chápat obecné zásady, mechanismy a logiku, na kterých jsou vyvíjeny se digitální technologie založeny, a znát základní funkce a používání různých zařízení, softwarů a sítí. Jedinci by měli přistupovat kriticky k platnosti, důvěryhodnosti a dopadu informací a údajů zpřístupněných digitálně a měli by si uvědomovat právní a etické zásady interakcí s digitálními technologiemi.

Jedinci by měli být schopni využívat digitální technologie k podpoře svého aktivního občanství a sociálního začlenění, spolupráci s ostatními a tvořivosti směřující k naplnění osobních, společenských nebo obchodních cílů. Dovednosti zahrnují schopnost používat, získávat, třídit, hodnotit, vytvářet, programovat a sdílet digitální obsah. Jedinci by měli být schopni spravovat a chránit informace, obsah, data a digitální identity a také rozpoznat a efektivně pracovat se softwary, zařízeními, umělou inteligencí či roboty.

Při práci s digitálními technologiemi a obsahem je nezbytný reflexivní a kritický, přesto však zvědavý, otevřený a prospektivní postoj k jejich vývoji. Nezbytný je také etický, bezpečný a odpovědný přístup k využívání těchto nástrojů.

5. Personální a sociální kompetence a kompetence k učení

Personální a sociální kompetence a kompetence k učení představují schopnost uvažovat o sobě, účinně zacházet s časem a informacemi, pracovat s ostatními konstruktivním způsobem, odolávat a řídit své vlastní učení a kariéru. Zahrnuje to schopnost vyrovnávat se s nejistotou a složitými situacemi, naučit se učit, podporovat svou fyzickou a psychickou pohodu, soucítit a zvládat konflikty.

Nejdůležitější znalosti, dovednosti a postoje související s touto kompetencí

Pro úspěšné mezilidské vztahy a zapojení do společnosti je třeba rozumět pravidlům chování a zvykům týkajícím se komunikace, které jsou obecně uznávány v různých společnostech a prostředích. Personální a sociální kompetence a kompetence k učení vyžadují rovněž znalost složek zdravé mysli, těla a životního stylu. To zahrnuje znalost preferovaných učebních strategií, znalost vlastních potřeb, pokud jde o rozvoj kompetencí, a různých způsobů rozvoje kompetencí a hledání příležitostí v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a kariéry a dostupného vedení či podpory.

Mezi potřebné dovednosti patří rozeznání vlastních schopností, schopnost soustředit se, vypořádat se se složitými situacemi, kriticky se zamýšlet a rozhodovat se. To zahrnuje

schopnost učit se a pracovat jak s ostatními, tak i samostatně, organizovat své učení a vytrvat v něm, hodnotit jej a sdílet, hledat v případě potřeby podporu a efektivně řídit svou kariéru a společenské interakce. Jedinci by měli být odolní a schopni zvládat nejistotu a stres. Měli by být schopni konstruktivně komunikovat v různých prostředích, spolupracovat v týmech a vyjednávat. Dále je zahrnuta také schopnost projevovat toleranci, vyjadřovat a chápat různá stanoviska, navozovat důvěru a projevovat empatii.

Tyto kompetence jsou založeny na kladném postoji k osobní, společenské a fyzické pohodě a celoživotnímu učení. Jsou založeny na postoji spočívajícím ve spolupráci, sebevědomí a čestnosti. Součástí je i respektování ostatních a ochota překonávat předsudky a dělat kompromisy. Jedinci by měli být schopni identifikovat a stanovovat cíle, motivovat sebe sama a rozvíjet svou odolnost a sebevědomí s cílem věnovat se celoživotnímu učení a být v něm úspěšný. Kladný postoj k řešení problémů podporuje jak schopnost jedince učit se, tak překonávat překážky a vyrovnávat se se změnami. Zahrnuje to přání uplatnit zkušenosti již získané při učení a v životě a hledat příležitosti k učení a rozvoji v různých životních situacích.

6. Občanská kompetence

Občanská kompetence představuje schopnost jednat jako zodpovědný občan a plně se podílet na občanském a společenském životě na základě porozumění sociálním, ekonomickým a politickým pojmům a strukturám, jakož i celosvětovému vývoji a udržitelnosti.

Nejdůležitější znalosti, dovednosti a postoje související s touto kompetencí

Základem občanské kompetence je znalost základních pojmů týkajících se jednotlivců, skupin, pracovních organizací, společnosti, hospodářství a kultury. Součástí je porozumění společným evropským hodnotám uvedeným v článku 2 Smlouvy o Evropské unii a v Listině základních práv Evropské unie. K těmto schopnostem patří znalost současných událostí a také kritické porozumění hlavnímu vývoji dějin států, Evropy a světa. Dále je součástí povědomí o cílech, hodnotách a politikách sociálních a politických hnutí a udržitelných systémů, zejména ohledně změny klimatu a demografických změn na celosvětové úrovni a jejich základních příčin. Zásadní je znalost evropské integrace, jakož i povědomí o rozmanitosti a kulturní identitě v Evropě a ve světě. To zahrnuje pochopení multikulturních a socio-ekonomických rozměrů evropských společností a toho, jak národní kulturní identita přispívá k identitě evropské.

Dovednosti pro občanskou kompetenci souvisejí se schopností efektivně se spolu s ostatními zapojit do činností ve společném nebo veřejném zájmu, včetně udržitelného rozvoje společnosti. Vyžadují dovednosti kritického myšlení a konstruktivní účast na místních aktivitách, jakož i rozhodování na všech úrovních od místní po vnitrostátní, evropskou a mezinárodní úroveň. Dále vyžadují schopnost získat přístup jak k tradičním, tak i k novým formám médií, kriticky jim porozumět a reagovat na ně.

Odpovědný a konstruktivní postoj spočívá v dodržování lidských práv jakožto základu demokracie. Konstruktivní účastí se rozumí ochota podílet se na demokratickém rozhodování na všech úrovních a rovněž občanské aktivity. Dále znamená podporu sociální a kulturní rozmanitosti, rovnost žen a mužů a sociální soudržnost, připravenost respektovat soukromí druhých a převzít odpovědnost za stav životního prostředí. Zájem o politický a socio-ekonomický vývoj a interkulturní komunikaci je potřebný k tomu, aby jedinci byli připraveni překonávat předsudky a dělat případné kompromisy, a pro zajištění sociální spravedlnosti a čestnosti.

7. Kompetence k podnikavosti

Kompetencí k podnikavosti se rozumí schopnost využívat příležitosti a nápady a vytvářet z nich hodnoty pro ostatní. Jejich podstatou je tvořivost, kritické myšlení a řešení problémů, iniciativa a vytrvalost a schopnost spolupracovat s ostatními s cílem plánovat a řídit projekty, které mají kulturní, společenskou nebo komerční hodnotu.

Nejdůležitější znalosti, dovednosti a postoje související s touto kompetencí

Kompetence k podnikavosti vyžaduje vědomí toho, že existují různé kontexty a příležitosti k převádění nápadů do praxe v osobních, společenských a profesních činnostech, a pochopení toho, jakým způsobem tyto kontexty a příležitosti vznikají. Jedinci by měli znát a chápat přístupy k plánování a řízení projektů, které zahrnují jak postupy, tak i zdroje. Měli by rozumět ekonomii a sociálním a ekonomickým příležitostem a výzvám, jimž čelí zaměstnavatel, organizace či společnost. Měli by si také být vědomi etických zásad a mít povědomí o svých silných a slabých stránkách.

Podnikatelské dovednosti jsou založeny na tvořivosti, která zahrnuje představivost, strategické myšlení a řešení problémů, a kritické a konstruktivní reflexi v rámci vyvíjejících se tvůrčích procesů a inovací. Vyžadují schopnost pracovat jak jednotlivě, tak i s ostatními v týmu, mobilizovat zdroje (lidi a věci) a vytrvat v činnosti. Patří sem i schopnost činit finanční rozhodnutí týkající se nákladů a hodnoty. Zásadní je schopnost efektivně komunikovat a vyjednávat s ostatními a vypořádat se s nejistotou, nejasnostmi a riziky v rámci přijímání kvalifikovaných rozhodnutí.

Pro podnikatelský postoj je charakteristický smysl pro iniciativu a schopnosti, aktivita, progresivnost, odvaha a vytrvalost při dosahování cílů. Zahrnuje touhu motivovat ostatní a oceňovat jejich myšlenky, empatii a péči o lidi a svět a přijímání odpovědnosti zaujímáním etických přístupů v rámci celého procesu.

8. Kompetence v oblasti kulturního povědomí a vyjadřování

Kompetence v oblasti kulturního povědomí a vyjadřování zahrnují pochopení a respekt k tomu, jakým způsobem jsou myšlenky a význam tvořivě vyjadřovány a sdělovány v různých kulturách a prostřednictvím řady uměleckých a jiných kulturních forem. Součástí je zapojení do porozumění, rozvíjení a vyjadřování vlastních myšlenek a smyslu místa či role ve společnosti různými způsoby a v různých souvislostech.

Nejdůležitější znalosti, dovednosti a postoje související s touto kompetencí

Tato kompetence vyžaduje znalost místních, národních, evropských a globálních kultur a projevů, včetně jejich jazyků, dědictví, tradic a kulturních produktů, a porozumění tomu, jak se mohou tyto projevy navzájem ovlivňovat i jak mohou ovlivňovat myšlenky jedince. Patří sem pochopení různých způsobů sdělování myšlenek mezi tvůrcem, účastníkem a publikem ve formě psaných, tištěných a digitálních textů, divadla, filmu, tance, her, umění a designu, hudby, rituálů a architektury, jakož i hybridních forem. Vyžadují porozumění vlastní vyvíjející se identitě ve světě kulturní rozmanitosti a dále tomu, jak mohou umění a jiné kulturní formy být způsobem, jak nahlížet na svět a zároveň ho formovat.

Mezi potřebné dovednosti patří schopnost vyjadřovat a vykládat obrazné a abstraktní myšlenky, zážitky a emoce s využitím empatie, a to prostřednictvím řady uměleckých a jiných kulturních forem. Další potřebné dovednosti zahrnují schopnost rozpoznat a využít příležitosti s osobní, společenskou či obchodní hodnotou pomocí uměleckých a jiných kulturních forem a schopnost zapojit se do tvůrčích procesů, a to jak individuálně, tak i kolektivně.

Je důležité mít otevřený přístup a respekt k různorodosti kulturního projevu spolu s etickým a odpovědným přístupem k intelektuálnímu a kulturnímu vlastnictví. Kladný postoj zahrnuje

také zvědavost vůči světu, otevřenost vůči představám o nových možnostech a ochotu podílet se na kulturních zážitcích.

9. Podpora rozvoje klíčových kompetencí

Klíčové kompetence představují dynamickou kombinaci znalostí, dovedností a postojů, které musí studující jedinci rozvíjet v průběhu celého života již od raného věku. Vysoce kvalitní a inkluzivní vzdělávání, odborná příprava a celoživotní učení všem poskytují příležitost k rozvoji klíčových kompetencí, a přístupy zaměřené na rozvoj kompetencí proto mohou být uplatňovány ve všech oblastech vzdělávání, odborné přípravy a učení po celý život.

Při podpoře vzdělávání, odborné přípravy a učení v kontextu celoživotního učení zaměřených na rozvoj kompetencí byly identifikovány tři problematické oblasti: využívání různých učebních přístupů a kontextů, podpora učitelů a dalších pedagogických pracovníků a hodnocení a uznávání rozvoje kompetencí. V rámci řešení těchto problematických oblastí je možné rozpoznat některé osvědčené postupy.

a. Různé učební přístupy a kontexty

- a) Učení může obohatit mezioborová výuka, partnerství mezi různými úrovněmi vzdělávání, aktéry zapojenými do odborné přípravy a výuky, včetně aktérů trhu práce, jakož i koncepce jako celoživotní učení se zaměřením na výuku a učení na základě spolupráce a aktivní účast a zapojení studujících do rozhodovacích procesů. Pro účinný rozvoj kompetencí může mít zásadní význam meziodvětvová spolupráce vzdělávacích institucí a institucí odborné přípravy s vnějšími aktéry z oblasti podnikání, umění, sportu a mládeže, vysokého školství nebo výzkumných ústavů.
- b) Získávání základních dovedností, jakož i širší rozvoj kompetencí je možné podpořit systematickým doplňováním akademické výuky sociálním a emocionálním učením, uměním a sportem. Posilování personálních a sociálních kompetencí a kompetencí k učení již od raného věku může položit základy pro rozvoj základních dovedností.
- c) Motivaci k učení a zapojení do výuky mohou zvýšit metodologie výuky jako badatelsky orientovaná výuka, výuka založená na projektech, kombinovaná výuka či výuka založená na umění či hrách. Rozvoj řady kompetencí může taktéž podpořit experimentální výuka, učení se prací a vědecké metody v přírodních vědách, technologii, inženýrství a matematice (STEM).
- d) Studující, pedagogické pracovníky a poskytovatele vzdělávacích služeb je možné vybízet k tomu, aby využívali digitální technologie ke zlepšení učení a k podpoře rozvoje digitálních kompetencí. Například se mohou účastnit iniciativ Unie jako je Evropský týden programování¹. Používání nástrojů sebehodnocení, jako je například nástroj SELFIE², by mohlo posílit digitální kapacitu poskytovatelů vzdělávání, odborné přípravy a výuky.

¹ Evropský týden programování, <http://codeweek.eu/>

² Nástroj sebehodnocení pro posouzení digitální kapacity (SELFIE), <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomporg/selfie-tool>, nebo HEInnovate, <https://heinnovate.eu/>

- e) Zvláštní příležitosti pro získání podnikatelských zkušeností, jako jsou mini-podniky, stáže v podnicích nebo podnikatelé navštěvující vzdělávací instituce či instituce odborné přípravy, by mohly být zvláště přínosné pro mladé lidi, ale také pro dospělé a pro učitele. Mladým lidem by mohla být poskytnuta příležitost získat v průběhu základního nebo středního vzdělávání alespoň jednu podnikatelskou zkušenost. Partnerství mezi školami a podniky a platformy na místní úrovni, zejména ve venkovských oblastech, mohou hrát v rozšiřování podnikatelského vzdělávání klíčovou roli. Náležitá odborná příprava a podpora učitelů a ředitelů by mohla být zásadní pro dosahování trvalého pokroku a vedení.
- f) Jazykovou kompetenci lze rozvíjet v úzké spolupráci se vzdělávacími zařízeními, zařízeními pro odbornou přípravu a výuku v zahraničí, mobilitou pedagogických pracovníků a studujících nebo využíváním eTwinningu, elektronické platformy pro vzdělávání dospělých v Evropě (EPALE) či podobných on-line portálů.
- g) Mladým lidem a dospělým, kteří jsou znevýhodněni buďto z důvodu svého socio-ekonomického zázemí, nebo protože mají přistěhovalecký původ nebo speciální vzdělávací potřeby, by mohla být poskytnuta vhodná podpora v inkluzivním prostředí, aby mohl být naplněn jejich vzdělávací potenciál. Taková podpora by mohla spočívat v jazykové, akademické nebo emocionální podpoře, vzájemném koučování („peer coaching“), mimoškolních aktivitách, poradenství pro volbu povolání či materiální podpoře.
- h) Spolupráce mezi vzdělávacími zařízeními, zařízeními pro odbornou přípravu a výuku na všech úrovních může být zásadní pro zlepšení kontinuity rozvoje kompetencí studujících v průběhu jejich života a rozvoje inovativních přístupů k učení.
- i) Spolupráce mezi partnery v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, jinými partnery v místních komunitách a zaměstnavateli v kombinaci s formálním a neformálním učením podporuje rozvoj kompetencí a může usnadnit přechod od vzdělávání k práci.

b. Podpora pedagogických pracovníků

- a) Začleňování přístupů zaměřených na rozvoj kompetencí do vzdělávání, odborné přípravy a výuky v počátečním vzdělávání a dalším profesním rozvoji může pedagogickým pracovníkům pomoci při přetváření výuky a učení ve svém prostředí a podpořit schopnost tento přístup provádět.
- b) Pedagogickým pracovníkům by mohla být poskytována podpora při vytváření přístupů zaměřených na rozvoj kompetencí v konkrétních souvislostech prostřednictvím výměn pracovníků a vzájemného učení, které by umožňovalo pružnost a samostatnost při organizaci učení prostřednictvím sítí, spolupráce a odborných společenství.
- c) Pedagogickým pracovníkům by mohla být poskytována pomoc při vytváření inovativních postupů, zapojování do výzkumů a při

vhodném využívání nových technologií v rámci přístupů založených na rozvoji kompetencí ve výuce a učení.

- d) Pedagogickým pracovníkům by mohlo být poskytováno vedení, přičemž přístup do odborných středisek, k vhodným nástrojům a materiálům může zlepšit metody a praxe výuky a učení.

c. Hodnocení a uznávání rozvoje kompetencí

- a) Popisy klíčových kompetencí by mohly být převedeny do rámců výsledků učení, které by mohly být doplněny pomocí vhodných nástrojů pro diagnostické, formativní a sumativní hodnocení a ověřování na příslušných úrovních³.
- b) Zejména digitální technologie by mohly přispět k zachycení rozmanitých rozměrů pokroku studujících, včetně učení v oblasti podnikání.
- c) Mohly by být vyvinuty různé přístupy k hodnocení klíčových kompetencí v prostředí neformálního a informálního učení, včetně souvisejících činností zaměstnavatelů, poradců a sociálních partnerů. Ty by měly být dostupné všem, a to zejména jedincům s nízkou kvalifikací, aby podpořily jejich pokrok směrem k dalšímu učení.
- d) Uznávání výsledků učení dosažených prostřednictvím neformálního a informálního učení by mohlo být rozšířeno a posíleno v souladu s doporučením Rady o uznávání neformálního a informálního učení, a to včetně různých postupů uznávání a používání nástrojů, jako jsou Europass a Youthpass.

³ Např. společný evropský referenční rámec pro jazyky, rámec digitálních kompetencí, rámec kompetencí k podnikavosti, jakož i popisy kompetencí v rámci Programu pro mezinárodní hodnocení žáků (PISA) poskytují podpůrné materiály pro hodnocení rozvoje kompetencí.